

ЕСКАПИЗАМ У ФАНТАСТИЧНО: Кућа Диор и нове видео-форме презентације колекција високе моде

Категорија чланка: прегледни рад

Апстракт: Велике модне куће су, након глобалних промена изазваних пандемијом вируса корона 2020. године, стављене пред изазов и по питању одржавања ревија и промовисања и презентације нових колекција, како високе моде, тако и индустријске конфекције. Поједине модне куће определиле су се за вишеминутне видео-презентације висококвалитетне продукције пласиране путем интернета са циљем да се њихова публика упозна са новим колекцијама и услед отежаних околности, али и да се исказе креативност различитих аутора и створи једна синтеза уметности. Кућа Диор је своју колекцију високе моде за јесен-зиму 2020–2021. године представила таквим експерименталним видеом *Мит Диор*, а потом и колекцију за пролеће-лето 2021. године видеом *Замак тарота*. Оба видеа служе се ликовним језиком фантастичне уметности и визуелне културе, користећи бројне референце из класичне митологије и митологије зодијака, којима су инспирисане обе колекције високе моде. Циљ рада је да се, кроз анализу оба видеа, Диорове модне креације доведу у везу са митовима и мотивима фантастичне уметности, објасне узор и инспирације настанка ових промотивних, али и уметничких видеа, и испита учинковитост таквог начина презентације високе моде.

Кључне речи: видео-презентација, висока мода, Кристијан Диор, митологија, фантастична уметност.

Велике модне куће које је требало да своје колекције високе моде за сезону јесен-зима 2020–2021 представе на Париској недељи моде у фебруару 2020. године, одложиле су промоције колекција путем интернета на лето, услед проглашења пандемије вируса корона почетком марта. То је била прилика за многе од њих да осмисле креативне презентације које су подстакле велики број визуелних уметника из различитих области на сарадњу. Видео-презентације колекција у досадашњој пракси претежно су настајале као краће најаве у виду снимака у циљу промоције, и пласирале су се углавном на званичним сајтовима или налозима на друштвеним мрежама модних кућа, али им је у пандемијским условима посвећена сва пажња, средства и креативност, те су достигле један уметнички ниво. Нове презентације су биле у потпуности дигиталне (у виду краћих филмова или видео-најава) или *фигиталне* (*phygital*; физичке и дигиталне) и подразумевале су висококвалитетни снимак ревије пласиран путем интернета (Kessler 2020). Емитоване су углавном од 6. до 8. јула 2020. године, те је на тај начин први пут у историји била одржана виртуелна недеља високе моде (Trochu 2020). Модна кућа Диор је том приликом својим кратким уметничким видеом *Мит*

Диор (*Le mythe Dior*) привукла значајну пажњу јавности, а успех је поновила видеом *Замак тарота* (*Le château du tarot*) и почетком наредне године, када је од 25. до 27. јануара поново одржана виртуелна недеља високе моде на којој су модне куће представиле своје колекције за пролеће-лето 2021. године (Salessy 2021).

Видео Мит Диор као Театар моде у имагинарном свету

Кристијан Диор (1905–1957), оснивач истоимене модне куће (1946), у историји моде упамћен је као модни креатор који је у годинама након Другог светског рата, најпре у Француској, а потом и у читавом свету, вратио раскош, сјај и елеганцију високој моди, а бренд који је изградио и данас негује његово наслеђе, стил и вредности, те представља једног од најзначајнијих модних креатора 20. века. Око Диора су се већ за живота окупила будућа звучна имена попут Ива Сен Лорана (Yves Saint Laurent), настављача његове визије и наследника куће након Диорове смрти 1957. године, а у наредним деценијама индустрија се проширила на парфеме, козметику, обућу и модне аксесоаре, мењајући временом власничку и пословну структуру, док су се низали модни креатори и креативни директори куће, од којих је сваки оставио лични печат, поштујући елеганцију као идеал од ког је Диор полазио: Марк Боан (Marc Bohan) 1960–1989, Ђанфранко Фере (Gianfranco Ferre) 1989–1996, Џон Галијано (John Galliano) 1996–2012, Раф Симонс (Raf Simons) 2012–2016. и Марија Грација Кјури (Maria Grazia Chiuri) од 2016. године (Pochna 1996: 14–15; Measham, Arnault and Berg 1994: 54–57).¹

Колекција високе моде за јесен-зиму 2020–2021 Марије Грације Кјури, актуелне креативне директорке куће Диор, представљена је видеом италијанског режисера Матеа Гаронеа (Matteo Garrone), који је заједно са Андреом Таљаферијем (Andrea Tagliaferri) потписао и сценарио, док је музику компоновао Паоло Буонвино (Paolo Buonvino). Видео је сниман у италијанском Врту Нинфе у округу Латина, а премијерно је приказан 6. јула 2020. године путем званичног Јутјуб (YouTube) канала куће Диор.² Претежно италијански тим је на својствен начин обележио видео који представља један омаж како кући Диор, тако и самој уметности. Кјури је стварајући ову колекцију била инспирисана уметницима надреализма, првенствено Дором Мар (Dora Maar), Ли Милер (Lee Miller), Доротеом Танинг (Dorothea Tanning), Леонором Карингтон (Leonora Carrington) и Жаклин Ламбом

(Jacqueline Lamba), а свака креација била је названа именом неке од многих уметница. У колекцији од материјала доминирају Шантунг свила, органза, твид и кашмир. Колорит је претежно хладан: бела у нијансама од леда до слоноваче и шампањбеле, сива и црна, док су детаљи у виду златних и бронзаних нити, перли, реса или шљокица ручно везени. Колекцију чине претежно раскошне, дуге хаљине, потом пеплум хаљине, неколицина капута и комплета налик на култни *Бар костим* (*The Bar Suit*), симбол Диорове прве колекције (1947) и *Новог изгледа* (*New Look*), чиме је потцртано позивање на традицију, које је и сам оснивач практиковао.³

Наиме, Диоров послератни *Нови изглед* је подразумевао елегантну силуету, на челу са *Бар костимом* као струкираним сакоом и плисираном сукњом, и био је заснован на структурама познатим у моди крајем 19. века, када је Париз већ увелико био светска престоница моде. Корсети, кринолине и турнири су на прелазу векова били ношени од стране жена широм Европе, омогућавајући им специфичну силуету наглашених струкова, фигуре пешчаног сата и S-форме, али су постепено због своје тежине, непрактичности и ометања у покрету, па и дисању, ове конструкције биле најпре сведене, а у годинама уочи и након Првог светског рата потпуно одбачене, уступивши место модерној елеганцији једноставних хаљина које су обележиле међуратни период (Kocareva Ranisavljev 2010: 104).⁴ Диор је у употребу вратио стил који је, након Другог светског рата, многим женама омогућио да се поново, без непотребних тешких конструкција, осећају пријатно и гламурозно, што је у немаштини изазваној ратом деловало непримерено, али је, и поред бурних реакција, луксузно одевање било прихваћено јер је у таквој атмосфери омогућило људима један вид ескапизма у славу прошлости када је Француска господарила модом (Здравковић 2016: 37; Measham, Arnault and Berg 1994: 8).

Док је колекција Марије Грације Кјури инспирисана надреализмом, естетика видеа подсећа на романтичарска и симболистичка платна прерафаелитских сликара, првенствено Џона Вилијама Вотерхауса (John William Waterhouse), чије су кључне теме биле митолошке, а спону између колекције и видеа чини фантастика. Савремена фантастична уметност

1 Поред наведене литературе, актуелни подаци о креаторима куће Диор након 1996. године преузети су из текста „Timeline: 70 years of Christian Dior” непознатог аутора од 7. марта 2017. године са сајта *FashionUnited* <https://fashionunited.uk/news/fashion/timeline-70-years-of-christian-dior/2017030723778>, 15. мај 2021.

2 Christian Dior, Dior Autumn-Winter 2020-2021 Haute Couture, *You Tube*, 6 Jul 2020, <https://www.youtube.com/watch?v=yxBFwqRbI8c>, 15. мај 2021.

3 Диорова реинвенција високе моде започела је његовом првом колекцијом 1947. године, која је, пошто је креатор одмалена био инспирисан цвећем и биљкама, првобитно понела симболичан назив *Венац* (*Corolle*), а који је Кармел Сноу (Carmel Snow), главна уредница америчког модног часописа *Харперс Базар* (*Harper's Bazaar*), одмах преименовала у *Нови изглед* (*New Look*), термин који је направио прекретницу у моди 20. века (Pochna 1996: 5, 9).

4 *Нови изглед* је донекле била ретро мода, која је одражавала традиционалне представе о полу и од жена била прихваћена са усхићењем, што је на неки начин било иронично с обзиром на то да су жене крајем 19. века дуго покушавале да се ослободе не само одевних, већ и свих друштвених и политичких стега, и након Другог светског рата у томе су делимично и успеле (Svendsen 2005: 30–31; Fukai et al. 2004: 95).

1. Нимфе (Nymphes)
1. Nymphes (Nymphes)

црпи бројне референце из историјских стилова, а неки од њих, попут симболизма и надреализма, у својој сржи имају сан (Самарџић 2020: 108, 111). За надреалисте снови су представљали свет који није потиснут рационом и конвенцијом, док је за њихове претходнике симболисте мит виђен као колективни сан.

Видео почиње кадром у ком су у фокусу руке жене која шије, односно тка светлуцаве нити у раскошни материјал, што на самом почетку симболично наглашава један од кључних критеријума високе моде – минуциозан ручни рад. Убрзо посматрач уочава да је реч о хаљинама за минијатурне лутке-моделе које шију жене у атељеу и након овог умањеног прегледа Маријине колекције, међу којима се истиче и евокација на *Бар костим*, почиње *Мит Диор*. Двојица носача пртљага у униформама кроз шуму носе велики старински кофер-сандук налик на кућицу за лутке, који споља представља реплику зграде у којој се налази Диорова радња у Паризу, у Авенији Монтењ 30. На свом путу кроз магичну шуму пролазе и застају поред бројних митолошких бића и пред њима отварају кофер у ком се налазе минијатурни модели из колекције. Најпре се сусрећу са сиреном коју уочавају у води, а потом и са групом нимфи које се у идиличној сцени забављају у води и на обали поред камених руина обраслих у зеленилу (сл. 1). Сцена у највећој мери подсећа на Вотерхаусову слику *Хил и нимфе* (сл. 2). Носачи им се приближавају и отварају кофер са моделима хаљина, на шта нимфе бојажљиво али радознано реагују, а потом прилазе да одаберу хаљине које им носачи одвајају пре него што наставе свој пут. Затим наилазе на жену-шкољку, предлажу јој хаљину и узимају јој мере. На даљем путу срећу Нарциса, који се огледа у води, а који такође подсећа на Вотерхаусову слику *Ехо и Нарцис*. Носачи даље срећу фауна и нимфу

2. Џон Вилијам Вотерхаус, *Хила и нимфе*, уље на платну, 98,2 x 163,3 cm, 1896, Манчестерска уметничка галерија, инвентарни број: 1896.15
2. John William Waterhouse, *Hylas and the Nymphs*, oil on canvas, 98,2 x 163,3 cm, 1896, Manchester Art Gallery, Accession number: 1896.15

која бира црну хаљину са великим лепезастим рукавима, а затим једну статуу Венере која оживљава након што јој носачи покажу белу хаљину налик на античку тогу. Настављају даље кроз шуму и заустављају се поред заљубљеног пара, обраслог у бршљан и кору дрвећа, који се у удубљењу стабла љуби и само визуелно подсећа на Вотерхаусову слику *Аполон и Дафне*. Носачи их прекидају и пажња жене-дрвета скреће са њеног љубљеног на хаљину. Сада се пред посматрачима поново појављује атеље у коме овог пута кројачице шију хаљине у природној величини, према мерама које су носачи узели.

Како је реч о имагинарном и ванвременском свету, не постоје конкретно место и време радње, мада се у историјском смислу може направити аналогија са периодом пред сам крај Другог светског рата, што је још један симболичан ниво видеа. Наиме, како би модна индустрија, једна од водећих у Француској, опстала у тешким ратним и послератним годинама, велике предратне модне куће су под покровитељством тадашње Синдикалне коморе за високу париску моду (Chambre syndicale de la haute couture parisienne) организовале *Teatpar mode (Théâtre de la Mode)* као путујућу изложбу малих модних лутака високих по 70 cm, обучених у минијатурне моделе нових колекција, у циљу да се прикупи новац за жртве рата и промовише француска мода, која је почела са обновом чим је Париз био ослобођен, али док је рат још увек трајао (Fukai et al. 2004: 95). Минијатурни модели креирани су из практичних разлога – због уштеде услед оскудице материјала, а од стране креатора из преко шездесет париских кућа високе моде, и у периоду између 1945. и 1946. године обишли су бројне европске и америчке градове (Kawamura 2004: 47). Управо тада је Кристијан Диор започео самосталну каријеру, што се донекле

3. Статуа Венере (Statue de Vénus)
3. Statue of Venus (Statue de Vénus)

4. Жена-дрво и човек-дрво (Feme Arbore et Homme Arbore)
4. Tree Woman and Tree Man (Feme Arbore et Homme Arbore)

може видети као паралела са тренутним тешким стањем изазваним пандемијом. Поново је дошло до глобалног проблема, али у новом историјском контексту, у ком кућа Диор ради на реинвенцији себе, враћајући се, на симболичан начин, на почетак. Маријино позивање Гаронеовим видеом на оснивача куће не потврђује само њен легитимитет и континуитет, већ се она угледа на Диора као на неког ко јој је очигледно близак и по уметничком изразу и по сензибилитету, што ће посебно подвући следећом колекцијом и њеним визуелним идентитетом.

Видео се завршава низом сцена у којима сада обучене нимфе, свака у хаљини коју је одабрала и која јој по колориту и карактеру одговара, настављају са својим уобичајеним активностима – једна нимфа се јури са фауном кроз шуму, остале нимфе на обали плету косу *Диоровој* нимфи, сирена плива обучена, Венера се враћа у своју позу мировања на камену, а жена-шкољка у мочвару, док жена-дрво наставља да љуби свог изабраника (сл. 3 и сл. 4). Мит о Диору је у видеу илустрован класичном грчком и римском митологијом, заједничкој за читав западни свет, а италијанско-француски утицаји осећају се у музици, коју је Буонвино компоновао спојивши снену мелодију Ерика Сатија (Erik Satie) као омаж Паризу и мелодију јужноиталијанског порекла, одакле корене вуку и Кјури и сам композитор.⁵ У видеу нема специјалних ефеката, само сценске шминке и костима којима се поспешује имажинарно, као ни дијалога — чују се само музика и шумови природе, те је сав акценат на визуелном. Цвеће, биљке, природа, познавање уметности — оно што је одмалена фасцинирало Кристијана Диора и *Театар моде* као реминисценција на време када је он сам

започињао каријеру, симболично су искоришћени у видеу како би се одала почаст великом креатору.

Видео *Замак тарота* као фантастична интроспекција

Наредна колекција високе моде Марије Грације Кјури за пролеће-лето 2021. била је инспирисана таротом. Кјури је већ у претходној поменутој колекцији провукла тарот у два креацијама — белом капуту од кашмира са мотивима инспирисаним таротом надреалистичке уметнице Жаклин Ламбе и хаљином *Есфир* (Esphyr Slobodkina) осликаном тарот мотивима Леоноре Карингтон, али је нова колекција, као и видео, у потпуности била посвећена тарот картама. Инспирација потиче од самог Диора, који своју аутобиографију започиње сећањем из ране младости на прорицање његове судбине од стране једне гатаре на базару, која му је 1919. године рекла да ће патити у сиромаштву, али да ће му жене донети срећу и да ће кроз њих стећи успех и богатство, те је на самом почетку саопштио читаоцима: *Најзначајнија одлика мог живота — био бих и незахвалан и неискрен да то одмах нисам препознао — била је моја добра срећа; и такође морам да одам признање гатарима које су је предвиделе* (Dior 2012).⁶ Диорову заинтересованост за карте, астрологију, видовитост и бацање коцкица провлачили су и истраживачи који су писали о његовом животу и делу (Pochna 1996: 5). Кјури је своју инспирацију таротом објаснила позивајући се на Диора и на значај који му је он придавао, наглашавајући да у неизвесним временима повољна магија улива сигурност, да тарот човеку омогућава да анализира своје мисли и да бира (Tuzio 2021). Кјури поново прави паралелу између два

5 Подаци са званичног сајта куће Диор: The Film, Dior, 2020 https://www.dior.com/en_int/womens-fashion/haute-couture-shows/folder-fall-winter-2020-2021-haute-couture-collection/the-film, 15. мај 2021.

6 Превод ауторке текста.

тешка историјска тренутка, данашњег и оног у коме је стварао Диор након рата, као и бегу у фантастично, али наглашава да тароту приступа само као једном начину размишљања и да не верује у његову способност прорицања.

Цео Диоров тим се фокусирао на уметничку димензију најстаријег познатог тарот шпила, који је настао као поруцбина италијанске племићке породице Висконти-Сфорца, која је владала Миланом од 1277. до 1447. године и који је за њих представљао статусни симбол, а датује се у средину 15. века, управо на основу моде и одеће насликаних фигура.⁷ За колекцију је ангажован уметник Пјетро Руфо (Pietro Ruffo), који је направио 78 скица, на којима је на сопствени начин реинтерпретирао Висконти тарот шпил, али без људских фигура.⁸ Нагласак је био на декоративности, геометријским, флоралним и животињским мотивима, како би се његове скице искористиле за штампање и ручно осликавање на тканини. Колекцију су поново чиниле претежно хаљине, направљене од луксузних материјала, а креације су добиле имена по називима карата из тарот шпила. Поред Руфових илустрација, коришћени су и мотиви из италијанске и француске средњовековне уметности, првенствено из илуминираних рукописа и са таписерија. Од раскошних материјала су претежно коришћени бродат, свила, тил, сомот, шенил, кепер, шифон, а на тканину су ручно пришивани кристали, златне нити, перје, чипка или везени флорални мотиви, док су остале хаљине биле осликане ручно или принтом. Од боја, колекцијом доминирају златна, бордо, жутозелена, мастилоплава и ледсива.

Сва алхемија, магија и мистерија колекције преточене су у још један петнаестоминутни видео *Замак тарота*, који је премијерно приказан 25. јануара 2021. године путем званичног Јутјуб канала куће Диор.⁹ Овог пута су се Кјури и Гаронеу, већ ухотаном двојцу и заљубљеницима у фантастику, поред Таљаферија, прикључили сценариста Кјара Леонарди (Chiara Leonardi) и композитор Андреа Фарри (Andrea Farri). *Замак тарота* је видео-презентација колекције кроз причу о девојци која, како објашњавају Кјури и Гароне, полази на интимно путовање унутар себе као кроз

5. Првосвештеница (La Papesse)
5. The High Priestess (La Papesse)

лабиринт, односно замак (као алузија на књигу *Замак укрштених судбина* Итала Калвина) и покушава да пронађе сопствени идентитет у магичном свету тарота, наилазећи на карте, налик на *Алису у Земљи чуда*.¹⁰ Видео је снимљен у данас напуштеном замку Самецано (Sammezzano) у Ређелу, у близини Фиренце, подигнуто 1605. године од стране шпанске племићке породице Хименес, а обновљеном у периоду од 1853. до 1889. године у неомаварском стилу, који се поред полихромије одликује и бројним арнуво детаљима.

Видео почиње сценом у којој старија госпођа отвара шпил тарот карата питајући девојку која ју је посетила шта жели да зна, а она одговара да жели да зна ко је, на шта јој госпођа тражи да изабере карту и девојка извлачи Првосвештеницу. Одмах потом следи сцена у којој се девојка налази испред Првосвештенице, која седи на трону са књигом и пружа јој кључ који девојка узима и креће на своје путовање (сл. 5). Првосвештеница у позитивном значењу симболише женски принцип, интуицију, рефлексију и пасивност (Cirlot 2001: 133). Девојка потом улази у замак кроз који се креће као кроз лабиринт и на том путу наилази на персонификације тарот карата које и симболизују у одређеном смислу етапе, знакове, препреке или тестове у зависности од тумачења. На пространом ходнику издалека угледа мушку фигуру која само на секунд застаје да је примети и наставља свој пут.

Девојка креће у другом смеру, пута ходницима и долази до Правде, која у тароту, као и у класичној митологији, представља алегорију идеје о правди, а визуелно се приказује женском фигуром која у једној

7 Роџер С. Вик (Roger S. Wieck), директор Одељења за средњовековне и ренесансне рукописе и кустос библиотеке Морган у Њујорку, објашњава причу о тароту и Висконти шпилу, који је био инспирација за Диорову колекцију, напомињући да првобитно тарот шпилови нису настајали као карте за прорицање судбине, већ да је до таквог погрешног тумачења дошло крајем 18. века, када је у једној публикацији Антоан де Гебелин (Antoine de Gébelin) погрешно објавио порекло слика са тарот шпила, смештајући их у антички Египат и Књигу бога Тота (Превод ауторке текста). Christian Dior, Tracing the origins of the tarot, *YouTube*, 31 Jan 2021, <https://www.youtube.com/watch?v=tf-vjFG6ihw>, 15. мај 2021.

8 Christian Dior, Pietro Ruffo's tarot reinventions, *YouTube*, 26 Jan 2021, <https://www.youtube.com/watch?v=WcadBL0BhYU>, 15. мај 2021.

9 Christian Dior, Dior Haute Couture Spring-Summer 2021 Collection, *YouTube*, 25 Jan 2021, <https://www.youtube.com/watch?v=jYOrGvVh7mk>, 15. мај 2021.

10 Ово објашњење дали су Кјури и Гароне у видеу који је забележио процес настанка колекције и видеа *Замак тарота*: Christian Dior, How A Dior Haute Couture Collection Comes To Life, *YouTube*, 22 Apr 2021, <https://www.youtube.com/watch?v=aZTFcW9Rcf0>, 15. мај 2021.

6. Умереност (La Tempérance)
6. Temperance (La Tempérance)

7. Месец (La Lune)
7. The Moon (La Lune)

руци држи теразије као симбол равнотеже између добра и зла, а у другој мач као Божју реч (*ibid.*: 167). Девојка прилази Правди али је она зауставља мачем који потом поставља на теразије и тражи од девојке да изабере прави тег како би се успоставила равнотежа. У мноштву тегова на поду, девојка посеже за једним, али се у том тренутку појављује Луда, архетипски приказ луталице која и у тарот шпилу визуелно највише подсећа на дворску луду, обучену у разнобојну одећу која симболише њене многоструке и инкоherentне утицаје (*ibid.*: 110–111). Луда је збуњује у одабору тег, све док јој на самом излазу из просторије очима не да знак за прави тег. Девојка га узима, изједначаје тежине тасова, Луда одлази, а Правда дозвољава девојци да настави даље свој пут.

Следећа сцена приказује Луду како збуњује мушкарца са почетка видеа којим ходником да пође (посматрач сада види да је у питању иста девојка, само обучена као мушкарац). Луда му коначно показује једну просторију у којој се налази Обешени човек, истоимена тарот карта која симболише мистерију, непознато, интуицију и прочишћење, јер наопако Обешени не може да дохвати земљу и имун је на њене утицаје (*ibid.*: 138–139). То је неко ко решава мистерију и открива тајне, посматрајући ствари из другог угла, те тако овде Обешени открива тајна врата мушкарцу и показује којим путем да крене даље. Иза врата, он наилази на Умереност, која претаче воду из једног у други ћуп и очима му даје знак куда да настави (сл. 6). У тароту Умереност симболише спој супротности, а фигура на карти се представља како пресипа воду из лунарног у соларни поредак и означава прочишћење и трансформацију, а то јединство супротности може имати и хермафродитски карактер (*ibid.*: 332).

Девојка, с друге стране, наилази на Ђавола, који у тароту симболише регресију, стагнацију, али и инстинкт и пасиониране жеље, нарушен ред и перверзију (*ibid.*: 80). Уплашено покушава да побегне, али јој се фигура жене Ђавола уноси у лице и почиње да је милује. Она се препушта, што симболично указује на то да је пригрлила своје страхове и мрачну страну. У следећој сцени мушкарац наилази на персонификацију Звезде, која као и на карти стоји поред базена, али уместо да водом посипа земљу, она овде показује звезде које се огледају у води базена. У тароту Звезда указује на интеркомуникацију између два различита света (*ibid.*: 310). Девојка се буди и испред себе уочава Месец (сл. 7), који у тароту симболише пут лунарног — интуицију, имагинацију, магију (*ibid.*: 217–218). Почиње да га прати, а Месец је одводи у хол са базеном у коме је чека мушкарац, односно она себе саму. С леђа јој прилази Смрт, која јој скида хаљину, а симболише трансформацију свих ствари, еволуцију и дематеријализацију (*ibid.*: 77–78). Девојка улази у базен и први пут изблиза види своју мушку верзију. Почињу да се љубе, што је алузија на карту Љубавника, која означава доношење исправне одлуке, симболише моралну лепоту и интегритет (*ibid.*: 194). Љубећи се, она одједном нестаје, односно њена женска и мушка верзија постају једно, те девојка најзад открива ко је.

Идеја видеа о проналажењу себе све време се кроз симболику тарота манифестује у дуалности. Сусрет два света — реалног и фантастичног, соларног и лунарног, мушког и женског принципа — посредна је тема, а одговара и споју филма и моде са циљем креирања једног тоталног уметничког дела. Све персонификацијске фигуре су одевене у хаљине из колекције од којих је свака рађена по узору на одећу са

карата, а визуелно одговарају традиционалним приказима. Реч је заправо о фантастичним мотивима и универзалним симболима из класичне митологије и митологије зодијака, који су у употреби од антике, а којима су од периода средњег века и ренесансе придодата алхемијска и езотерична значења, како би касније била припојена и тарот картама, астрологији и другим псеудонаучним знањима, али су поједини, с научне стране, у виду архетипова, проучавани и у психоанализи.

Сарадња различитих уметника из области моде и кинематографије на истом пројекту са циљем да се створи једно уметничко дело, у ванредним условима изазваним пандемијом, представља један нови *Театар моде*. Кућа Диор је позивајући се на сопствену, али и колективну историју, историју уметности, књижевности, музике, искористила неповољне услове на најповољнији могући начин. Видео-презентације пласиране путем интернета нису за циљ имале само промоцију нових колекција. Својим промишљањем и посвећеношћу најпре у стварању колекција, а потом и у стварању видеа, кућа Диор је креирала права уметничка дела, што и јесте циљ високе моде. Примораност на онлајн презентацију колекција, услед неповољног историјског тренутка, омогућила је увид у рад модне куће неупоредиво већем броју људи који у регуларним условима не би били у могућности да дођу и погледају ревију на Недељи моде, а ниједном стандардном снимку ревије који се накнадно пласира у јавност модне куће не посвећују овакву пажњу, те је потврђена учинковитост овог подухвата и у промотивном, али и едукативном контексту. У изузетно позитивним коментарима на Јутјубу, корисници пишу о поређењу високе моде са уметношћу, препознавању референци и једноставно о уживању у уметности. Очигледна склоност оба аутора према ескапизму у фантастично нашла је свој пут преко универзалних класичних митова до сваког од гледалаца, а преко снова, магије, надреалног и маште успоставила је и везу са оснивачем куће Диор, подсетивши свет да његов мит још увек траје.

ЛИТЕРАТУРА

- Salessy, H. 2021
See the haute couture Spring/Summer 2021 collections in video form: From Fendi to Chanel, *Vogue*, 28. јануар
<https://www.vogue.fr/fashion/article/haute-couture-spring-summer-2021-shows-presentations-digital-video>, 15. мај 2021.
- Tuzio, A. 2021
Dior Haute Couture SS21, the Tarot castle, *Collateral*, ал, јануар 2021.
<https://www.collateral.al/en/dior-haute-couture-ss21-style/>, 15. мај 2021.
- Аноним 2020
The Film, *Dior*, 2020
https://www.dior.com/en_int/womens-fashion/haute-couture-shows/folder-fall-winter-2020-2021-haute-couture-collection/the-film, 15. мај 2021.
- Kessler, A. 2020
Haute couture is going virtual — here's how you can watch the shows, *Vogue*, 6. јул,
<https://www.vogue.fr/fashion/article/virtual-digital-haute-couture-fashion-week-watch>, 15. мај 2021.
- Самарџић, А. 2020
Фантастично у српској савременој уметности : разматрања о жанру, представницима и Музеју фантастике, у: *Музеји*, бр. 7, Београд: Музејско друштво Србије, 107–130. (Samardžić, A. 2020, Fantastično u srpskoj savremenoj umetnosti : razmatranja o žanru, predstavnicima i Muzeju fantastike, u: *Muzeji*, br. 7, Beograd: Muzejsko društvo Srbije, 107–130)
- Trochu, E. 2020
Haute couture: How the fashion houses are presenting their Fall/Winter 2020-2021 collections, *Vogue*, 23. јул,
<https://www.vogue.fr/fashion/article/haute-couture-fashion-houses-digital-presentation-fall-2020-2021-collections>, 15. мај 2021.
- Аноним 2017
Timeline: 70 years of Christian Dior, *FashionUnited*, 7. март,
<https://fashionunited.uk/news/fashion/timeline-70-years-of-christian-dior/2017030723778>, 15. мај 2021.
- Здравковић, Ј. 2016
Мода Кристијана Диора као текст културе : стратегије присвајања New Look-а касних четрдесетих и педесетих година XX века, у: *Зборник*, год. 12, бр. 12, Београд: Музеј примењене уметности, 36–42. (Zdravković, J. 2016, Moda Kristijana Diora kao tekst kulture : strategije prisvajanja New Look-a kasnih četrdesetih i pedesetih

godina XX veka, u: *Zbornik*, god. 12, br. 12, Beograd: Muzej primenjene umetnosti, 36–42)

Dior, C. 2012

Dior by Dior: The Autobiography of Christian Dior, [e-book], London: V&A Publishing (Victoria and Albert Museum), digital edition: 2012, no pagination (без пагинације), 15. maj 2021.

Kocareva Ranisavljev, M. 2010

Moda i odevanje : psihosociološki aspekti odevanja, Beograd: Službeni glasnik

Svendsen, L. F. H. 2005

Filozofija mode, Beograd: Geopoetika

Kawamura, Y. 2004

The Japanese revolution in Paris fashion, Oxford, New York: Berg

Fukai, A. *et al* 2004

Fashion : A History from the 18th to the 20th Century (Collection from the Kyoto Costume Institute), Köln *etc.*: Taschen

Cirlot, J. E. 2001

A Dictionary of Symbols, [e-book], London: Routledge, 15. maj 2021.

Pochna, M-F. 1996

Dior (Fashion Memoir), London: Thames and Hudson

Measham, T. and Arnault, B. and Berg, P. 1994

Christian Dior : The Magic of Fashion, Sydney: Powerhouse Museum

ИЗБОРИ:

Dior, C. 2021

Christian Dior, How A Dior Haute Couture Collection Comes To Life, *YouTube*, 22 Apr 2021, <https://www.youtube.com/watch?v=aZTFcW9Rcfo>, 15. maj 2021.

Dior, C. 2021

Christian Dior, Tracing the origins of the tarot, *YouTube*, 31 Jan 2021, <https://www.youtube.com/watch?v=tf-vjFG6ihw>, 15. maj 2021.

Dior, C. 2021

Christian Dior, Pietro Ruffo's tarot reinventions, *YouTube*, 26 Jan 2021, <https://www.youtube.com/watch?v=WcadBL0BhYU>, 15. maj 2021.

Dior, C. 2021

Christian Dior, Dior Haute Couture Spring-Summer 2021 Collection, *YouTube*, 25 Jan 2021, <https://www.youtube.com/watch?v=jYOrGvVh7mk>, 15. maj 2021.

Dior, C. 2020

Christian Dior, Dior Autumn-Winter 2020-2021 Haute Couture, *YouTube*, 6 Jul 2020, <https://www.youtube.com/watch?v=yxBFwqRbI8c>, 15. maj 2021.

Summary

ANA SAMARDŽIĆ

Independent researcher, Belgrade
samardzic.ana@gmail.com

ESCAPISM INTO THE FANTASTIC: The House of Dior and the New Video Forms of Presentations of Haute Couture Collections

The House of Dior produced two films *Le mythe Dior* and *Le château du tarot* for their autumn-winter 2020-2021 and spring-summer 2021 haute couture collections. These films were made as it was impossible for the fashion houses to organise fashion shows, and present and promote their new collections due to the 2020/21 coronavirus pandemic. Both of Dior's high-quality films were distributed via the Internet with the aim of presenting Dior's new collections to its audience even in such difficult circumstances. They were made as an expression of creativity and synthesis of art. A large team of people from the fashion and film industry stands behind both films, and both of them use the visual language of fantasy, and in many ways refer to classical and zodiac mythology, which inspired Dior's both collections. Two main authors leading the team are Maria Grazia Chiuri, fashion designer and creative director at Dior, and Matteo Garrone, film director and writer. Using multitude of luxurious textiles with handcrafted details in both collections, Chiuri found inspiration in female artists of surrealism for the first collection, while Garrone's film was inspired by art of romanticism and symbolism, telling a story about *Théâtre de la Mode* in an imaginative, mythological world. For the second collection, Chiuri chose tarot symbols, motifs and figures, while Garrone translated them into the story of a girl who finds herself on an introspective journey. They succeeded in making real pieces of art with reference to Dior himself and his interests in magic, flowers, femininity, fortune-telling and fantasy, thus showing that his myth continues.

Translated by the author